

Román v dopisech

Název lekce

Román v dopisech

Anotace

Čtenářskou lekci tvoří **dvě vyučovací hodiny**, které od sebe dělí prostor určený na splnění tvůrčího domácího úkolu.

Lekce se zabývá románem v **dopisech a jeho moderní variací – románem v e-mailech**. Práce s ukázkami se zaměřuje na podobnosti i odlišnosti dvou konkrétních děl (Utrpení mladého Werthera a Dobrý proti severáku). Rozmanité aktivity vedou žáky **k hlubšímu uvažování o smyslu daných děl, jejich dobovém kontextu i proměně mezilidské komunikace vlivem technického pokroku**.

Na práci s ukázkami navazuje **nauková složka lekce**: žáci se seznamují s dalšími příklady románů v dopisech. I tyto aktivity mají za cíl probudit zájem o daná díla.

Téma mezilidských vztahů, které se objevuje v obou ukázkách, je přínosné pro formování hodnotové orientace žáků.

Výchovně-vzdělávací cíle

Žáci charakterizují román v dopisech a uvedou příklady dle své čtenářské zkušenosti. Na základě propojení současné literatury (román v e-mailech Dobrý proti severáku) a starší literatury (epistolární román Utrpení mladého Werthera) popíší vliv technického pokroku na vývoj epistolárního románu i náš životní styl. Při překladech umělecké literatury zohlední kulturní rozdíly.

Klíčová slova

epistolární román, román v dopisech, román v e-mailech, dopis, sentimentalismus, nešťastná láska, titul knihy, překladatelský posun

Věková skupina

2.–4. ročník SŠ

Časová dotace

2 vyučovací hodiny (dva různé dny – s ohledem na DÚ)

Mezipředmětové vztahy

anglický jazyk, dějepis, informační a komunikační technologie, základy společenských věd

Pomůcky

pracovní list žák
pracovní list učitel

Zdroj výchozího textu

GLATTAUER, Daniel. Dobrý proti severáku. Brno: Host, 2010. Román (Host). ISBN 978-80-7294-394-4.
GOETHE, Johann Wolfgang von. Utrpení mladého Werthera. 10. vyd., v Odeonu 4. vyd. Přeložil Erik Adolf SAUDEK. Praha: Odeon, 1968.

Něšťastniče! Nejsi bláhový? Neklameš sám sebe? K čemu je všechna ta zuřivá vášeň bez konce? Neznám už jinou modlitbu než modlitbu k ní, mé představivosti se nezjevuje žádná jiná postava než její a všechno na světě kolem dokola vidím jen ve vztahu k ní. A to mi dává nejednu šťastnou hodinku. – Až se od ní zas musím odtrhnout, ach, Vileme, a srdce mě k tomu často pud! – Když u ní prosedím dvě tři hodiny, když jsem se diosyta napísl na její postavě, jejím chování, na nebeském výrazu jejích slov, když ponenáhlu pozbývám smysli, když se mi smráká před očima, když sotva co slyším, když cosi mě za hrdlo popadá jako zákeřný vrah a srdce divokými údery chce ulevit stísněným smyslům, rozmnožujíc jen jejich zmatek. Vileme, pak často nevím, jsem-li ještě na světě! A když nemá tesknota zrovna převahu, což se někdy stává, když Lotta mi povoluje bídnou útěchu, že se ze svého hoře smím vyplakat na její ruce, tak musím pryč! Musím ven! A ztrácím se hluboko do kraje. Zlézt strmou horu, razit si cestu neschůdným lesem, houštinami, které mě zraňují, trním, které mě drásá, to je pak pro mne rozkoš! Tu se mi trochu uleví! Trochu! A když cestou únavou a žízni někdy klesnu, někdy hluboko v noci, když úplněk stojí nade mnou, usednu v pustém lese na pokřivený strom, abych svým rozbolavělým nohám dopřál trochu utišení, a když pak vpsilující klidem klimám v mlžné záři – – – Ó, Vileme, samota klášterní cely, žíněné roucho a trnitý pás by byly lékem, po jakém duše žízni. Sbohem. Nevidím jiného konce celé té bídě než hrob.

3. září

Musím pryč! Děkuji ti, Vileme, žeš mě utvrdil v mém váhavém rozhodnutí. Už celých čtrnáct dní se zanáším myšlenkou, že ji opustím. Musím. Je zase v městě u přítelkyně. – A Albert – a – musím pryč.

(Johann Wolfgang von Goethe, Utrpení mladého Werthera)

@

O hodinu později

Re:

A co pořádáte teď, Leo? Mě?

O 8 minut později

Odp:

Vždycky jsem si myslel, že e-maily jako takové jsou spořádané až až. Ale teď se domnívám, že bych měl pomalu brzdit.

O 4 minuty později

Re:

Á, Leo Váhavý je zase ve svém živlu. „Domnívám se.“ „Měl bych.“ „Pomalů.“ „Brzdit.“ Opravdu vás baví zatahovat mě do vašeho nesměle ohlašovaného ústupu? Prosím vás, Leo, zabrzděte, ale pořádně!!! A netrapte mě s tím svým domnívám se, měl bych, potom bych pomalu... Pomalu mi to leze na nervy!

O 3 minuty později

Odp:

Dobrá, brzdim.

O 40 sekund později

Re:

Konečně.

O 35 sekund později

Re:

Brzda zatažena.

O 25 sekund později

Re:

A teď?

O 2 minuty později

Odp:

Ještě nevím. Čekám na zastavení.

O 25 sekund později

Re:

Už. Dobrou!

O 2 dny později

Bez předmětu

Ahoj Emmi, co je? Už si nepíšeme?

O 7 hodin později

Re:

Vypadá to, že ne.

Další den

Bez předmětu

To je příjemné, nedostávat maily.

O 2 a půl hodiny později

Odp:

Ano, člověk by si na to hned zvykl.

O 4 hodiny později

Re:

To je teprv poznat, jaká to byla dřina.

O 5 a půl hodiny později

Odp:

Stres. Nic než stres.

Další den

Bez předmětu

A jak se má Mia?

O 2 hodiny později

Odp:

Nemám ponětí, už se nescházíme.

O 8 hodin později

Re:

Ale? Škoda.

Román v dopisech

Vlastní aktivitou šitou třídě na míru otevřeme téma dopisu a dostaneme se k románu v dopisech. Ozřejmíme slovo epistolární. Teprve pak rozdáme pracovní listy.

A Porovnejte ukázky s ohledem na jejich odlišnou formální stránku. Aniž byste se do korespondence začetli, zamyslete se nad tím, co tyto texty mohou vypovídat o odlišných společensko-historických kontextech a o životních stylech pisatelů.

-
-
-

Metoda sněhové koule.

Zadání úkolu: V časovém limitu dvou minut si napište tři základní body.

(Učitel měří čas. Efektivní jsou přesýpací hodiny, protože žáci mohou po očku sledovat čas.)

Nyní je porovnejte s body, které napsal váš soused, a společně se dohodněte na třech, které budete obhajovat v diskusi s další dvojicí. Pak se spojí čtveřice se čtveřicí atd., až z těchto diskusí ve třídě vzejdou tři body, na kterých se shodnou všichni a které se pak napíšou na tabuli. Na každou fázi srovnávání máte dvě minuty.

B Přečtěte si obě ukázky a zodpovězte následující otázky:

Kdo komu píše?

Proč autor dopisy píše?

Co se z těchto dopisů dozvídáme o jejich autorovi (= postavě)?

Kdo komu píše?

Proč si píšou?

Co tyto e-maily vypovídají o svých autorech (= postavách)?

Během diskuse (cca 7 minut) ve třídě sdílejte názory, co obě ukázky spojuje a v čem jsou naopak odlišné. Na tabuli napište/ nechte napsat, na čem se třída shodla. Pokud žáci nenabídnou vlastní odpovědi, můžeme využití návodných otázek:

Který text dává o životě postavy subjektivnější zprávu a co tím u čtenáře může vyvolat? (U Werthera nahlízíme jen do jeho nitra a tím více prožíváme jeho utrpení.)

Která ukázka představuje komunikaci, která je svým vlastním cílem, tzn. ztrácí něco ze své podstaty? (Komunikace Emmi a Lea, protože si nesdělují informace, zážitky, pocity, ale komunikace – i ta bezobsažná – jim dává pocit uspokojení. To je důvod, proč si píšou, zatímco Werther píše dopisy svému příteli, aby se mu svěřoval s tím, jak prožívá lásku k Lottě.)

Žákovské postřehy, dojmy a názory doplníme o informace, které nejsou zachyceny v ukázce, ale týkají se obsahu děl a jsou nutné k plnění dalších úkolů. Neprozradíme však celý děj a zdržíme se vlastní interpretace.

Pokud byste se rozhodli napsat román v dopisech, zvolili byste možnost, že by se jednalo pouze o dopisy jednoho člověka (Werther), nebo vzájemnou korespondenci dvou lidí (Severák)? Zkuste se zamyslet nad možnostmi i limity, které by vám odlišná pojetí dala.

Co byste řekli Emmi a Leovi na jejich virtuální vztah? Jakou radu byste jim dali a proč? Vyberte jednu z možností nebo zformulujte svou vlastní.

Proberte se, vždyť žijete v klamu. Dopisy a e-maily by měly sloužit ke sdílení informací, zážitků a pocitů, ale v žádném případě nemají suplovat skutečný život.

Pište si dál a neusilujte o osobní setkání. Čekalo by na vás jen zklamání. Na lásce, kterou prožíváte, je nejkrásnější to, že jste se zamilovali do vlastní – možná klamné – představy toho druhého.

Neztrácejte spolu čas a dejte si své osobní životy do pořádku. Vzájemně se přitahujete jenom proto, že se váš vztah nachází daleko od zajatých kolejí, ale měl by šanci na přežití, kdybyste ho zatěžkali problémy všedních dní?

C Domácí úkol:

Přečtěte si znovu ukázkou z Goethova Utrpení mladého Werthera, a sice dopisy z 30. srpna a 3. září. Vytvořte dopis v rozsahu 150–200 slov (odpovídá délce maturitní slohové práce), který by mohl Werther od Viléma obdržet a na který Werther 3. září reaguje. Berte v úvahu obsah obou Wertherových dopisů.

Na začátku druhé hodiny jsou čteny a reflektovány vybrané domácí úkoly.

D S použitím internetových a jiných informačních zdrojů zodpovězte následující otázky týkající se různých románů v dopisech a také vždy uveďte autora.

1. Jak se jmenuje dílo, které vyšlo ve Francii o osm let později než Utrpení mladého Werthera v Německu?
2. Formu dopisů – ještě pod názvem Elinor a Marianne – původně mělo i jedno známé dílo britské autorky. Které to bylo?
3. Který román v dopisech zfilmoval Steven Spielberg?
4. Jaký název má exilová próza, kterou napsala manželka Josefa Škvoreckého?
5. Jak se jmenuje knížka i film, jejichž název můžete složit z těchto slov: přátel, a, bramborových, koláčů, krásné, literatury, spolek?

Pierre Ambroise Choderlos de Laclos: Nebezpečné známosti (první vydání 1782)

Jane Austen: Rozum a cit (první vydání 1811, ale nejde o epistolární román, jak zamýšlela)

Alice Walker: Barva nachu/Purpurová barva (první vydání 1982)

Zdena Salivarová: Hnůj země (první vydání 1994 Toronto i Praha)

Annie Barrowsová, Mary Ann Shafferová: Spolek přátel krásné literatury a bramborových koláčů (první vydání 2008)

E Které dílo ze cvičení D jste četli? Doporučili byste ho ostatním k přečtení a proč?

Dle odpovědí a časových možností dáme prostor několika žákům sdílet svůj čtenářský zážitek a názor na knihu.

Které dílo ze cvičení D vás podle názvu/autora/okolnosti zaujalo nejvíce a chtěli byste si ho přečíst? Zdůvodněte svoji volbu.

Je pro vás název knížky při výběru důležitý? Co si myslíte o názvu Dobrý proti severáku? Je na interpretaci jednoduchý/náročný? Co by mohl znamenat?

Severák neboli severní vítr je krutý, jak všichni víme díky Zdeňku Svěrákovi. Severák je symbolem všeho ohrožujícího, čeho se bojíme a před čím se chceme schovat. „Jsi dobrý proti severáku“ píše Emmi Leovi, protože jí je oporou. Internetová korespondence je pro ni bezpečím, u monitoru totiž nefouká. Při hledání souvislosti s Goethovým textem můžeme poukázat na to, že v sentimentálních dílech je příroda odrazem vnitřního světa postav. Konkrétně o severáku je ve Wertherovi zmínka, když čte Lottě ukázkou z Ossiana.

Dobrý proti severáku (Gut gegen Nordwind) byl při vydání ve Spojených státech amerických přeložen jako Love virtually. Zkuste se zamyslet nad tím, proč byl dán dílu jiný název a jaký to mohlo mít vliv na prodejnost knihy.

Dobrý proti severáku je interpretačně náročný název, takže aby kniha zaujala více čtenářů, je z obchodního hlediska výhodnější jí dát takový název, který zaujme čtenářskou masu. Americkou variantu Love virtually lze přeložit jako Lásky online/Virtuální láska, nicméně virtually má i význam „skoro“, je synonymem „almost“, což pak dává názvu hlubší smysl. Kniha není jen umělecké dílo, jak na něj nahlížíme v literární výchově, ale také obchodní artikl.

Dále hraje roli i to, že severák je vítr, který se týká Evropy, proto by v překladu bylo vhodnější použít něco z amerických reálií. Jak navrhuje jedna z amerických recenzentek, které se Love virtually nezdá tak přiléhavé jako originální název, mohl by to být např. Californian Santa Ana wind. Při překladu je žádoucí brát v potaz kulturní zázemí potenciálních čtenářů. Můžeme uvést příklad, že Albeeho hra uváděná na českých jevištích jako Kdopak by se Kafky bál? se v originále jmenuje Who is afraid of Virginia Woolf?

Vymyslete knize vlastní název.

Dopis byl v 18. století pro většinu obyvatel svým způsobem přepych a odesílatelé mu věnovali náležitou pozornost. V jakých ohledech především? Celý dopis psali jako „monolog“ s logickou strukturou, zatímco dnešní e-mailová korespondence má někdy podobu dialogu, což umožňuje, že se jedna strana může opřít o reakce strany druhé (co ji ke sdílenému tématu napadá, čemu nerozumí, na co se chce zeptat...). Na rozdíl od dnešních uživatelů elektronické pošty neměli pisatelé tradičních dopisů možnost po odeslání něco připsat nebo dovysvětlit, takže víc přemýšleli o tom, zda napsali vše, co chtěli. Nám stačí jeden klik a „dodatek“ je u příjemce.

Teprve v generaci, která prošla povinnou školní docházkou, tj. v generaci narozené v 70. letech 18. století, stoupla míra gramotnosti na 40–50 %. Předtím byla ještě nižší. Uvažujeme-li tedy o potřebě a dostupnosti pošty, mějme na mysli i to, že soukromé dopisy mohli psát jen ti, kteří se to naučili nebo jim měl kdo pomoci (farář, učitel). Další - a nikoliv opomenutelná - okolnost byly finanční prostředky na poštovné.

Denní listovní jízdy poštovních vozů (tzv. journalie, z francouzského jour = den) mezi hlavními městy monarchie byly zavedeny v roce 1750, tedy takřka 100 let před prvním využitím železnic pro dopravu poštovních zásilek na našem území (1845). Železnice dostavníky rychle vytlačovala a v roce 1900 je nahradila úplně.

Je nutné si uvědomit, že až do doby železničního rozmachu, který je záležitostí 19. století, byla přeprava listovní korespondence závislá na pěších poslech a doručovatelích na koních – ať už rádných (měli k tomu svolení), nebo příležitostných (formani, obchodníci, studenti...).

Co víme o historii pošty?

Časem začala pošta nabízet také přepravu osob, které byly společně s listovními zásilkami přepravovány dostavníky. Z některých poštovních stanic se proto staly i tzv. zájezdní hostince/hospody, kde se cestující mohli najíst a přespat (zejména v zimě uvítali, po celodenní jízdě vymrzlým dostavníkem, komfort teplého pokoje). Pokud narazíte na starší hostinec, který má v názvu slovo „pošta“, dost možná býval v minulosti poštovní stanicí. Z pramenů víme, že např. v Běchovicích strávil noc Wolfgang Amadeus Mozart. Dnes bychom byli z Běchovic v centru Prahy vlakem za necelých 20 minut.

Od konce 13. století poskytovala poštovní služby ve velké části Evropy (včetně Německa) šlechtická rodina Thurn-Taxisů (původem z Itálie, roku 1615 získali titul generálního poštmistra dědičně a udrželi si ho až do roku 1867). Od počátku 17. století ji na našem území nahradila rodina Paarů (práva k provozování pošt koupila v roce 1622 a držela je až do roku 1722, kdy se pošta částečně dostala pod státní správu).

První poštovní trať v Čechách zřídil v roce 1527 Antonio Taxis. Trať spojovala Vídeň s Prahou. Jednotlivé poštovní stanice byly od sebe vzdáleny zhruba 2 míle (1 poštovní míle je 7,5 km). Po dvou hodinách jízdy vyměnili ve stanici unavené koně za odpočaté (přepřáhli je, proto poštovní přepřahací stanice) a postilión (kočí poštovních vozů) mohl pokračovat v jízdě.

Protože poštovních stanic bylo málo, vznikaly od poloviny 18. století i listovní sběrní/sběrní dopisů (např. v koloniálu nebo hospodě). V roce 1790 bylo na území Čech a Moravy 94 poštovních stanic a 65 sběrů, odkud se pošta do poštovní stanice svázela třeba jen jednou týdně. Pro porovnání je dobré brát v úvahu, že dnes máme v České republice 3100 poboček České pošty.

Román v dopisech

A Porovnejte ukázky s ohledem na jejich odlišnou formální stránku. Aniž byste se do korespondence začeti, zamyslete se nad tím, co tyto texty mohou vypovídat o odlišných společensko-historických kontextech a o životních stylech pisatelů.

-
-
-

B Přečtěte si obě ukázky a zodpovězte následující otázky:

1. Kdo komu píše?
2. Proč autor dopisy píše?
3. Co se z těchto dopisů dozvídáme o jejich autorovi (= postavě)?

4. Kdo komu píše?
5. Proč si píšou?
6. Co tyto e-maily vypovídají o svých autorech (= postavách)?

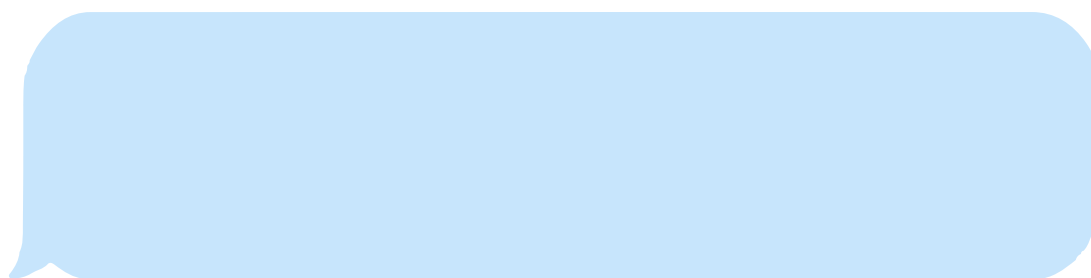
Pokud byste se rozhodli napsat román v dopisech, zvolili byste možnost, že by se jednalo pouze o dopisy jednoho člověka (Werther), nebo vzájemnou korespondenci dvou lidí (Severák)? Zkuste se zamyslet nad možnostmi i limity, které by vám odlišná pojetí dala.

Co byste řekli Emmi a Leovi na jejich virtuální vztah? Jakou radu byste jim dali a proč? Vyberte jednu z možností nebo zformulujte svou vlastní.

Proberte se, vždyť žijete v klamu. Dopisy a e-maily by měly sloužit ke sdílení informací, zážitků a pocitů, ale v žádném případě nemají suplovat skutečný život.

Pište si dál a neusilujte o osobní setkání. Čekalo by na vás jen zklamání. Na lásce, kterou prožíváte, je nejkrásnější to, že jste se zamilovali do vlastní – možná klamné – představy toho druhého.

Neztrácejte spolu čas a dejte si své osobní životy do pořádku. Vzájemně se přitahujete jenom proto, že se váš vztah nachází daleko od zajatých kolejí, ale měl by šanci na přežití, kdybyste ho zatěžkali problémy všedních dní?

C Domácí úkol:

Přečtěte si znovu ukázkou z Goethova Utrpení mladého Werthera, a sice dopisy z 30. srpna a 3. září. Vytvořte dopis v rozsahu 150–200 slov (odpovídá délce maturitní slohové práce), který by mohl Werther od Viléma obdržet a na který Werther 3. září reaguje. Berte v úvahu obsah obou Wertherových dopisů.

D S použitím internetových a jiných informačních zdrojů zodpovězte následující otázky týkající se různých románů v dopisech a také vždy uveďte autora.

1. Jak se jmenuje dílo, které vyšlo ve Francii o osm let později než Utrpení mladého Werthera v Německu?
2. Formu dopisů – ještě pod názvem Elinor a Marianne – původně mělo i jedno známé dílo britské autorky. Které to bylo?
3. Který román v dopisech zfilmoval Steven Spielberg?
4. Jaký název má exilová próza, kterou napsala manželka Josefa Škvoreckého?
5. Jak se jmenuje knížka i film, jejichž název můžete složit z těchto slov: přátel, a, bramborových, koláčů, krásné, literatury, spolek?

E Které dílo ze cvičení D jste četli? Doporučili byste ho ostatním k přečtení a proč?

Které dílo ze cvičení D vás podle názvu/autora/okolnosti zaujalo nejvíce a chtěli byste si ho přečíst? Zdůvodněte svoji volbu.

Je pro vás název knížky při výběru důležitý? Co si myslíte o názvu Dobrý proti severáku? Je na interpretaci jednoduchý/náročný? Co by mohl znamenat?

Dobrý proti severáku (Gut gegen Nordwind) byl při vydání ve Spojených státech amerických přeložen jako Love virtually. Zkuste se zamyslet nad tím, proč byl dán dílu jiný název a jaký to mohlo mít vliv na prodejnost knihy.

Vymyslete knize vlastní název.

Něšťastniče! Nejsi bláhový? Neklameš sám sebe? K čemu je všechna ta zuřivá vášeň bez konce? Neznám už jinou modlitbu než modlitbu k ní, mé představivosti se nezjevuje žádná jiná postava než její a všechno na světě kolem dokola vidím jen ve vztahu k ní. A to mi dává nejednu šťastnou hodinku. – Až se od ní zas musím odtrhnout, ach, Vileme, a srdce mě k tomu často pud! – Když u ní prosedím dvě tři hodiny, když jsem se diosyta napísl na její postavě, jejím chování, na nebeském výrazu jejích slov, když ponenáhlu pozbývám smysli, když se mi smráká před očima, když sotva co slyším, když cosi mě za hrdlo popadá jako zákeřný vrah a srdce divokými údery chce ulevit stísněným smyslům, rozmnožujíc jen jejich zmatek. Vileme, pak často nevím, jsem-li ještě na světě! A když nemá tesknota zrovna převahu, což se někdy stává, když Lotta mi povoluje bídnou útěchu, že se ze svého hoře smím vyplakat na její ruce, tak musím pryč! Musím ven! A ztrácím se hluboko do kraje. Zlézt strmou horu, razit si cestu neschůdným lesem, houštinami, které mě zraňují, trním, které mě drásá, to je pak pro mne rozkoš! Tu se mi trochu uleví! Trochu! A když cestou únavou a žízni někdy klesnu, někdy hluboko v noci, když úplněk stojí nade mnou, usednu v pustém lese na pokřivený strom, abych svým rozbolavělým nohám dopřál trochu utišení, a když pak vpsilujícím klidem klimám v mlžné záři – – – Ó, Vileme, samota klášterní cely, žíněné roucho a trnitý pás by byly lékem, po jakém duše žijí. Sbohem. Nevidím jiného konce celé té bídě než hrob.

3. září

Musím pryč! Děkuji ti, Vileme, žeš mě utvrdil v mém váhavém rozhodnutí. Už celých čtrnáct dní se zanáším myšlenkou, že ji opustím. Musím. Je zase v městě u přítelkyně. – A Albert – a – musím pryč.

(Johann Wolfgang von Goethe, Utrpení mladého Werthera)

@

O hodinu později

Re:

A co pořádáte teď, Leo? Mě?

O 8 minut později

Odp:

Vždycky jsem si myslel, že e-maily jako takové jsou spořádané až až. Ale teď se domnívám, že bych měl pomalu brzdit.

O 4 minuty později

Re:

Á, Leo Váhavý je zase ve svém živlu. „Domnívám se.“ „Měl bych.“ „Pomalů.“ „Brzdit.“ Opravdu vás baví zatahovat mě do vašeho nesměle ohlašovaného ústupu? Prosím vás, Leo, zabrzděte, ale pořádně!!! A netrapte mě s tím svým domnívám se, měl bych, potom bych pomalu... Pomalu mi to leze na nervy!

O 3 minuty později

Odp:

Dobrá, brzdim.

O 40 sekund později

Re:

Konečně.

O 35 sekund později

Re:

Brzda zatažena.

O 25 sekund později

Re:

A teď?

O 2 minuty později

Odp:

Ještě nevím. Čekám na zastavení.

O 25 sekund později

Re:

Už. Dobrou!

O 2 dny později

Bez předmětu

Ahoj Emmi, co je? Už si nepíšeme?

O 7 hodin později

Re:

Vypadá to, že ne.

Další den

Bez předmětu

To je příjemné, nedostávat maily.

O 2 a půl hodiny později

Odp:

Ano, člověk by si na to hned zvykl.

O 4 hodiny později

Re:

To je teprv poznat, jaká to byla dřina.

O 5 a půl hodiny později

Odp:

Stres. Nic než stres.

Další den

Bez předmětu

A jak se má Mia?

O 2 hodiny později

Odp:

Nemám ponětí, už se nescházíme.

O 8 hodin později

Re:

Ale? Škoda.

(Daniel Glattauer, Dobrý proti severáku)